

Aktuální úkoly ekonomické propagandy v ČSLA

Mezinárodní situace je nadále složitá a vinou amerického imperialismu dochází k vážnému ohrožení míru. Za této situace přijímají státy Varšavské smlouvy nevyhnutelná komplexní obranná opatření. Také ČSSR proto všestranně upevňuje svou obrannou schopnost a v ČSLA pokračují kvalitativní změny ve vyzbrojování armády novými druhy zbraní a vojenské techniky. Nové prostředky obrany zvyšují nároky na výchovu a přípravu příslušníků ČSLA. Objektivně tak roste i úloha ekonomické a vojenskoeconomické propagandy jako nedílné součásti ideologické práce strany, jejichž dlouhodobé cíle a úkoly byly formulovány v „Pokynech k rozvoji vojenskotechnické a ekonomické propagandy v ČSLA“.

Cílem vojenskotechnické a ekonomické propagandy je podílet se svým specifickým

obsahem na utváření a upevňování vědeckého světového názoru, přesvědčení o přednostech socialistického zřízení, jeho všestranném rozvoji a schopnosti využít výsledků v ekonomice a vědeckotechnickém rozvoji ve prospěch člověka. Utvářet vojenskotechnické a ekonomické myšlení příslušníků armády, vést je k důslednému uskutečňování závěrů XVI. sjezdu KSČ a úkolů, které vyplývají z celoarmdního stranického aktivu pro oblast vědeckotechnického rozvoje. Podněcovat efektivní a tím i hospodárné využití materiálních i technických prostředků v procesu zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti vojsk ČSLA. Aktivní propagandou výsledků rozvoje vědy a techniky napomáhat k utváření vlasteneckých a internacionálních postojů příslušníků ČSLA. Připravovat je na práci v podmínkách postupující vědeckotechnické revoluce.

Zaměření ekonomické propagandy v ČSLA

Ekonomická propaganda patří mezi nejvýznamnější komponenty ideologické práce. Již V. I. Lenin v projevu k politicko-osvětovým pracovníkům zdůraznil: „Naši hlavní politikou musí být hospodářská výstavba státu, abychom sklídili více pudů obilí, abychom vytěžili více pudů uhlí, abychom vyřešili jak nejlépe tohoto obilí a uhlí využít... A na tom musí být založena celá agitace a propaganda.“ (Lenin, V. I.: Spisy, sv. 31. Praha, SNPL 1955, s. 371.) V současné etapě výstavby, respektive upevňování rozvinutého socialismu v podmínkách vědeckotechnické revoluce se ekonomická propaganda zaměřuje na otázky přechodu od extenzivního k intenzivnímu typu ekonomického rozvoje. V usnesení ÚV KSČ se uvádí: „Je třeba všestranně podílet ekonomickou propagandou a ekonomické vzdělávání intenzifikaci národního hospodářství, výchově moderního

ekonomického myšlení, socialistické podnikavosti a činnosti.“ [Usnesení ÚV KSČ. Rudé právo, 16. 6. 1983, s. 7.]

Ekonomická propaganda je specifickým druhem komunistické propagandy. Je to soustavná, cílevědomá, vzdělávací a výchovná činnost. S její pomocí rozšiřuje komunistická strana marxisticko-leninské ideje mezi masy a vychází z těsného sepectí s ekonomickými vědami, zejména s politickou ekonomikou. Jejím předmětem je šíření podnětů ideologického charakteru a obsahu, tvořených informacemi ekonomické a zároveň ideologické a politické povahy, usilujících o sjednocení strany, tříd a společnosti, o změnu jednání v pracovním procesu a o změnu ekonomického myšlení lidí v souladu s objektivní potřebou společenského vývoje, o jejich aktivní účast na tvorbě a realizaci hospodářské politiky. [Kašík, M., Klimpl, V.: Eko-

nomická propaganda a žurnalistika. Praha 1982, s. 12.)

V současných podmínkách se zvláště zvyrazňuje podíl ekonomické propagandy na ekonomické výchově mas, jejímž výsledkem je upevňování a prohlubování ekonomického vědomí pracujících výstupů v uvědoměnou ekonomickou činnost. Vychází se přitom ze specifického rozvinutí výchovné funkce propagandy zaměřené na širokou oblast znalostí ekonomických jevů v těsné souvislosti se světovou rozovou výchovou.

Na realizaci ekonomické propagandy se podílejí státní a hospodářské orgány, hromadné sdělovací prostředky, politické a společenské organizace. Vedoucí úlohu v tomto procesu má komunistická strana. Nezastupitelné místo má ekonomická propaganda i v ozbrojených silách, neboť také tam vystupují ekonomické otázky stále více do popředí.

Ekonomická propaganda v ČSLA musí plnit jak obecné základní úkoly týkající se celé socialistické společnosti, tak i specifické požadavky dané zvláštnostmi ozbrojených sil. Tyto úkoly se prolínají a konečnou cíl splývají, neboť sledují dvojí cíl – výstavbu a obranu socialismu. Z nejobecnějšího obsahového a realizačního aspektu je však vhodné rozlišovat dva základní směry rozvoje ekonomické propagandy.

1. Rozvoj ekonomické propagandy (v podstatě shodné s civilní sférou socialistické společnosti) obhajující

— současnou hospodářskou politiku strany,

— některé základní otázky a kategorie marxisticko-ekonomické teorie, zvláště politické ekonomie.

2. Rozvoj vojenskoekonomické propagandy orientované na:

— obecné vojenskoekonomické souvislosti,

— bezprostřední ekonomické otázky činnosti ČSLA.

První směr rozvoje ekonomické propagandy v ČSLA zahrnuje úkoly totožné s celospolečenskými požadavky. Obsahem je **vysvětlování a prosazování současné hospodářské politiky strany po XVI. sjezdu KSČ a navazujících zasedání ÚV KSČ, zvláště 8., 9. a 10.** Jde především o pochopení nových národních vnitřních i vnějších podmínek našeho hospodářského rozvoje v osmdesátých letech, nezbytnosti přechodu k intenzivnímu typu rozšířené socialistické reprodukce, zdokonalování plánovitého řízení národního hospodářství, problematiky efektivnosti a kvality práce, strukturálních změn v naší ekonomice, nutnosti urychlení vědeckotechnického rozvoje, prohloubení mezinárodní socialistické ekonomické integrace zvláště hospodářské a vědeckotechnické spolupráce se SSSR.

Současně s důsledným prosazováním hospodářské politiky KSČ musíme **rozšiřovat znalosti příslušníků ČSLA v základních otázkách marxisticko-leninské ekonomické teorie jako jedné stránky ideologické práce strany**, která je teoretickým podkladem pro vědecký světový názor. Jde jednak o problémy fungování socialistické ekonomiky, o zákonitosti socialistického způsobu výroby, především v etapě rozvinutého socialismu, jednak o vysvětlování krizových jevů ve světové kapitalistické hospodářské soustavě a objektivního vlivu těchto procesů na ekonomiku socialistického společenství.

V této souvislosti je nutné více než dosud zvyrazňovat zásadní význam socialistické ekonomické integrace pro další náš hospodářský a sociální rozvoj. Naplňování přijatých závěrů ekonomické rady RVHP na nejvyšší úrovni konané v Moskvě v roce 1984 se čím dále tím více bude projevovat v reprodukčním procesu. Ekonomické zákony jsou jednoznačné, zespořádkování výrobních sil, realizace vymoženosti VTR, si vyžaduje stále více internacionální přístup, internacionální výchovu. Zvláště je třeba zdůrazňovat nenahraditelnost historicky prověřené spolupráce se Sovětským svazem, jehož ekonomika tvoří objektivně jádro ekonomického potenciálu našeho společenství. Zároveň je nutné zvýšit ofenzivnost a účinnost boje proti buržoazním, revizionistickým a jiným nemarxistickým teoriím, koncepcím a názorům a také boj proti rozšiřování výmyslů buržoazní propagandy o naši ekonomice.

obraně ČSSR a ozbrojeným silám zvláště. Upevňuje a prohlubuje ekonomické vědomí a myšlení příslušníků ČSLA a vyúsťuje do konkrétního jednání, které přihlíží k ekonomické stránce věci, podněcuje rozvoj socialistické soutěže, zlepšovatelského a vynálezceckého hnutí, komplexní socialistickou racionalizaci v podmínkách armá-

Vojenskoekonomická propaganda

Druhý směr rozvoje ekonomické propagandy v ČSLA, který vychází bezprostředně z potřeb armády, se nazývá vojenskoekonomickou propagandou. **Vojenskoekonomická propaganda je specifickou součástí ekonomické propagandy v ČSLA. Zabývá se takovými ekonomickými úkoly a obsahovými otázkami, které jsou vlastní**

obraně ČSSR a ozbrojeným silám zvláště. Upevňuje a prohlubuje ekonomické vědomí a myšlení příslušníků ČSLA a vyúsťuje do konkrétního jednání, které přihlíží k ekonomické stránce věci, podněcuje rozvoj socialistické soutěže, zlepšovatelského a vynálezceckého hnutí, komplexní socialistickou racionalizaci v podmínkách armá-

dy. Teoretickým základem vojenskoekonomické propagandy je válečná ekonomika a ekonomika ozbrojených sil.

Vojenskoekonomická propaganda se v první řadě zaměřuje na otázky vztahu ekonomiky a války, na závislost vojenské síly státu na ekonomických podmínkách. **Vysvětluje a prosazuje současnou vojenskohospodářskou politiku KSČ a našeho státu a objektivní nutnost společenského ekonomického zabezpečení obrany socialismu v rámci socialistického vojenského seskupení.**

Ve světě narůstá ideologický boj v otázkách války a míru. Buržoazní propaganda ospravedlňuje horečné zbrojení v zemích Severoatlantického paktu teoriemi o tzv. „sovětské vojenské hrozbě“, o stimulačním účinku zbrojení na vědeckotechnický pokrok, hospodářský rozvoj a na odstranění nezaměstnanosti. Je nezbytné tyto koncepte důsledně vyvrátit a ukazovat na skutečnost, že kapitalismus jako třídně vykořisťovatelský systém zákonitě plodí války, poukázat na ekonomickou podmíněnost vzniku válek za imperialismu, odhalovat militarizaci ekonomiky, vědy a techniky v soudobém státně monopolistickém kapitalismu a základní směry agresivních válečných ekonomických příprav NATO.

Zároveň musíme hluboce vysvětlovat ekonomické aspekty boje SSSR a ostatních socialistických zemí za mír. Ekonomické předpoklady a možnosti ozbrojení a jejich souvislost s politickými a vojenskými faktory. Nelze se vyhnout ani objasňování té skutečnosti, že v případě, že členské státy NATO budou do své výzbroje zavádět další nové zbraňové systémy a budou pokračovat v rozmísťování raket středního doletu v západní Evropě, bude i ČSSR nadále plnit svou internacionální povinnost a bude se podílet na realizaci vynucených obranných protipatření členských států Varšavské smlouvy, což bude vyžadovat i vylčení nemalých dodatečných ekonomických zdrojů.

Další oblast vojenskoekonomické propagandy je spjata s **bezprostředně ekonomickými problémy bojové pohotovosti a připravenosti, výcviku a života vojsk, s otázkami ekonomiky armády.** V této oblasti jde především o objasnění kategorie efektivnosti. Při daném množství, struktuře a kvalitě prostředků obrany, jimiž disponují ozbrojené síly, závisí úroveň jejich bojeschopnosti na dosahovaném stupni efektivnosti při jejich používání, tj. na kvalitě vojenských činností.

Ve sféře vojenských činností je nejvýznamnější otázkou efektivní využívání zbraní a jejich systémů ke splnění stanovených cílů (bojových úkolů). Proto jedním z nejdůležitějších úkolů vojenskoekonomické

propagandy je výchova příslušníků ČSLA k racionální exploataci zbraní a techniky. Vždyť její udržování ve stavu zabezpečujícím neustálou použitelnost má velký význam pro zvyšování bojové pohotovosti a bojové připravenosti Československé lidové armády. Předčasné opotřebení a vyřazení různých druhů zbraní a bojové techniky nejenže oslabuje bojovou pohotovost útvarů a jednotek, ale též způsobuje značné materiální ztráty národnímu hospodářství.

Významným úsekem vojenskoekonomické propagandy u vojsk je výchova k hospodárnosti s materiálními a finančními prostředky, které zabezpečují bojovou a politickou přípravu vojáků. Účelnost a úpornost při využívání PHM, výstrojního a proviantního materiálu, rozličných prostředků a finančních fondů na výstavbu a udržování materiálně výcvikové základny jsou velmi vážným faktorem jejího zdokonalování. Zároveň znamenají ekonomický přínos pro ČSLA i pro celou socialistickou společnost vůbec.

Dosud ne zcela dořešeným problémem vojenskoekonomické propagandy je optimální využívání lidských zdrojů. Ve všech sférách lidské činnosti je platný — Karlem Marxem objevený a zformulovaný — zákon ekonomie času. Tento zákon se netýká jen úspory zpředmětněné, nýbrž i živé práce. Zvlášť vysoká je „cena“ živé práce v armádě. Využívání pracovního času vojáků, důstojníků i občanských pracovníků vojenské správy, v souladu s principy vědecké organizace práce, dává možnost zdokonalovat její organizaci, podmínky práce, zabezpečovat nejracionalnější rozmístění pracovních sil a jejich kooperaci a na základě toho zvyšovat produktivitu práce a zároveň snižovat náklady materiálních a finančních prostředků.

Efektivnost všech vojenských činností v rozhodující míře spočívá na úrovni řízení a plánování bojové a politické přípravy. Nejdůležitější místo v tomto procesu má rozhodovací činnost velitelů, politických pracovníků a odborných náčelníků na všech organizačních stupních. Na každém z nich tedy záleží, zda bude dosaženo vysoké bojové pohotovosti a bojové připravenosti s nejmenšími náklady a v požadovaném čase. Proto se také zdůrazňuje v Rozkaze ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1984 až 1985, že je nezbytné při realizaci všech opatření náročně dodržovat zásady hospodárnosti ve vynakládání sil a prostředků. Umění velitelských kádrů ekonomicky myslet a jednat na úrovni současných náročných požadavků je důležitým faktorem bojové síly armády.

Souvislost ekonomické propagandy s vojenskoeconomickou propagandou

Uvedené hlavní obsahové a realizační směry a oblasti ekonomické a vojenskoeconomické propagandy postihují podstatné stránky realizace hospodářské a vojenskoeconomické politiky KSČ v podmínkách ČSLA. Avšak vzhledem k tomu, že ke splnění požadavků racionálního využívání soudobých složitých zbraňových systémů nestačí jen základní technická příprava lidí, je nezbytné rozšířit rozsah a obsah propagandy — vedle ekonomického a vojenskoeconomického působení — a objasňování vojenskotechnických otázek. Proto s ekonomickou a vojenskotechnickou propagandou velmi úzce souvisí vojenskotechnická propaganda.

Vojenskotechnická propaganda v konkrétní podobě představuje součást ideologické a politickovychovné práce, již organizují velitelé, političtí pracovníci, odborní náčelníci, stranické a svazácké organizace v jednotě s organizačními opatřeními v zájmu všestranného osvojení a zvládnutí současné bojové techniky a zbraní, výchovy vysokých morálně politických a bojových vlastností příslušníků ČSLA nezbytných k úspěšnému využití techniky v podmínkách soudobého ozbrojeného zápasu.

Požadavek těsného sepětí ekonomické, vojenskoeconomické a vojenskotechnické propagandy vystupuje v ČSLA s maximální naléhavostí. Je podmíněn potřebou realizovat výsledky vědeckotechnické revoluce v podobě prostředků zajišťujících spolehlivou obranu socialismu při respektování a důsledném uplatňování strategické linie strany na zvyšování efektivity ve všech oblastech společenského života a tedy i v ozbrojených silách.

Podmínky k účinnějšímu propojení a komplexnějšímu působení uvedených druhů propagandy vytvářejí závěry 8. zasedání ÚV KSČ, které se zabývaly otázkami urychleného uplatňování výsledků vědy a techniky. Podobně jak u pracujících, tak ve výchově příslušníků ČSLA je nutné, „...aby do odborné stránky výchovy pronikaly nejnovější poznatky vědy a techniky z oblastí, které jsou zítřkem vědeckotechnického pokroku“. (Zpráva předsednictva ÚV KSČ k urychlenému uplatňování výsledků vědy a techniky v praxi na 8. zasedání ÚV KSČ. Rudé právo, 17. 6. 1983, s. 5.)

V duchu závěrů 8. a 9. zasedání ÚV KSČ musí být vojenskotechnická propaganda spjata s posilováním morálně politické připravenosti tak, aby přispívala podstatnou měrou k výchově politicky uvědomělých, vzdělaných, ideově a morálně vyspělých příslušníků ČSLA, kteří jsou bytostně

ztotožnění s vojenskoeconomickou a vojenskotechnickou politikou naší strany. Proto je třeba zaměřovat vojenskotechnickou propagandu na aktivní propagaci výsledků socialistické vědy a techniky a na základě toho rozvíjet internacionální a vlastenecké citění vojáků. Součástí propagandistického působení dále musí být intenzivnější zvyšování vojenskotechnických znalostí konkrétní vojenské techniky a zbraní armád členských států Varšavské smlouvy, rozšiřování vědomostí o jejich provozu a údržbě a v návaznosti na to, účinnější boj proti projevům přečechování zbraní a vojenské techniky kapitalistických armád.

V neposlední řadě je nutné s vyšším úsilím popularizovat a organizovat zájmovou a zlepšovatelskou činnost s cílem přispívat ke zkvalitnění bojové pohotovosti, výcviku a výchovy. Hlavním smyslem komplexního propagandistického působení v současnosti je, aby příslušníci ČSLA pochopili, že **uplatnění výsledků vědy tvoří jednu z hlavních cest zdokonalování armády a že uplatnění vědeckotechnického rozvoje a mistrného ovládnutí zbraní a vojenské techniky v souladu s principem maximální úspěšnosti je kategoričkým příkazem doby.**

Nejde přitom jen o proces technizace a jednorázového zavádění nové techniky a zbraní. V souladu se závěry 10. zasedání ÚV KSČ k úkolům a rozvoji strojírenství, elektrotechnického a hutního průmyslu, kde bylo mimo jiné konstatováno, že „...žádný systém nemůže spolehlivě fungovat bez přesného plnění stanovených úkolů všemi stupni, bez dobré souhry všech článků. Bezprostředně nejnaléhavější otázkou proto je zdokonalení přímého řízení, metod a stylu práce, upevnění organizovanosti a kázně“ (10. zasedání ÚV KSČ ve dnech 17. a 18. dubna 1984, O úkolech a rozvoji strojírenství, elektrotechnického a hutního průmyslu po XVI. sjezdu KSČ. Praha, Svoboda 1984, s. 40), jde v podmínkách armádního mechanismu o nové vyšší požadavky na myšlení a jednání lidí, řízení a velení vojskům, organizaci a způsoby bojové činnosti, rozvoj aktivity a iniciativy, úroveň kázně a organizovanosti života. Při realizaci nových, kvalitativně vyšších požadavků na myšlení a jednání v naznačených směrech je však třeba mít na paměti, že formovat myšlení nelze pouhou propagandou. Ta, má-li být účinná, a nemá-li se „utopit“ ve frázích, musí se opírat o celý systém stranickopolitické a řídicí práce u vojsk, o soubor praktických opatření zabezpečujících jednotu teorie a praxe, slov a činů.